

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0524U000103

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 03-04-2024

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Зуб Валерій Олексійович

2. Valeriy O. Zub

Кваліфікація: к. мед. н.

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Шифр наукової спеціальності: 14.02.03

Назва наукової спеціальності: Соціальна медицина

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 26-04-2024

Спеціальність за освітою: лікарська справа

Місце роботи здобувача: Чернігівський обласний онкологічний диспансер

Код за ЄДРПОУ: 02006065

Місцезнаходження: , 14029

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Сектор науки: Галузевий

III. Відомості про дисертацію

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 26.613.07

Повне найменування юридичної особи: Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика

Код за ЄДРПОУ: 01896702

Місцезнаходження: вул. Дорогожицька, буд. 9, Київ, 04112, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Галузевий

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика

Код за ЄДРПОУ: 01896702

Місцезнаходження: вул. Дорогожицька, буд. 9, Київ, 04112, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Галузевий

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 76.29.49, 76.01, 04.51.69, 76.33.42

Тема дисертації:

1. Медико-соціальне обґрунтування оптимізованої системи надання онкологічної допомоги населенню України
2. Medical and social feasibility of the optimized system for providing oncology care to the population of Ukraine

Реферат:

1. Дисертація присвячена вирішенню актуальної науково-практичної задачі охорони здоров'я – обґрунтування, опрацювання, формування та апробація інноваційної оптимізованої системи надання онкологічної допомоги населенню України, враховуючи світовий досвід впровадження нових програм та європейських стандартів якості надання медичної допомоги онкологічним хворим на сучасному етапі. Метою дослідження є медико-соціальне обґрунтування оптимізованої системи надання онкологічної допомоги населенню України з врахуванням особливостей воєнного стану. Для досягнення мети

дослідження проведено епідеміологічний аналіз захворюваності та смертності на онкологічну патологію в Україні та світі; оцінено якість життя пацієнтів з найпоширенішими формами злоякісних новоутворень (раком легень, шлунку, молочної залози та простати); проаналізовано якість комунікацій онкологічно хворих пацієнтів з лікарями-онкологами; досліджено рівень забезпечення апаратурою променевої діагностики у закладах охорони здоров'я (ЗОЗ), що надають медичну допомогу пацієнтам з онкологічними захворюваннями в Україні; вивчено та проаналізовано стан надання онкологічної допомоги населенню України до та під час воєнного стану; досліджено рівень дотримання стандартів лікування лікарями-онкологами та їхню думку щодо необхідності змін у наданні онкологічної допомоги під час воєнного стану; проведено аналіз роботи Програм медичних гарантій в Україні за напрямом «Онкологія»; обґрунтовано, сформовано та впроваджено оптимізовану систему надання онкологічної допомоги населенню України, а також проведено її експертну оцінку. Для вирішення поставлених завдань була сформована програмно-цільова структура дослідження, згідно якої наукова робота виконувалась у 9 етапів. Для кожного етапу були окреслені завдання та методи: системного підходу і системного аналізу, бібліосемантичний, епідеміологічний, соціологічний, економічного аналізу, концептуального моделювання, експертних оцінок та медико-статистичний метод. Результати проведеного дослідження підтвердили нашу наукову гіпотезу, засвідчивши вагомість нового вирішення важливого науково-практичного завдання щодо обґрунтування оптимізованої системи надання онкологічної допомоги населенню України з врахуванням особливостей воєнного стану, в якій оновлено функціонально-організаційні підходи, що базуються на засадах системності, комплексності та застосування моніторингового супроводу референс-центрів, впровадження яких сприятиме зниженню захворюваності на злоякісні новоутворення (ЗН) та смертності хворих на рак, підвищенню медичної, соціальної та економічної ефективності існуючої системи охорони здоров'я загалом. Епідеміологічний аналіз захворюваності та смертності на онкологічну патологію в Україні та світі показав, що на сьогодні рак визнаний глобальною проблемою людства і спричиняє значні соціально-економічні втрати суспільства. Незважаючи на вагомі зусилля у боротьбі з поширеністю раку, щорічно спостерігається зростання захворюваності та смертності з приводу ЗН як в Україні, так і в країнах світу. Діагноз ЗН було встановлено кожному четвертому чоловікові та кожній п'ятій жінці у світі, а кожен восьмий чоловік та кожна одинадцята жінка померли з приводу ЗН у 2020 році. В Україні ЗН входять до п'ятірки найвагоміших причин смертності (друге рангове місце), захворюваності та поширеності (п'яте рангове місце) захворювань серед всього населення. Найвищий рівень онкозахворюваності спостерігається у п'яти областях України: Запорізькій, Кіровоградській, Миколаївській, Сумській та Черкаській. Кожен п'ятий випадок ЗН був виявлений у занедбаній (4-й) стадії (вище загальноукраїнського показника мали Херсонська, Полтавська, Чернівецька, Чернігівська, Закарпатська області), а питома вага первинних хворих, що не прожили одного року з моменту виявлення ЗН, складала 27,1%. Протягом досліджуваного десятирічного періоду за рівнем захворюваності лідирує Кіровоградська область, а за рівнем смертності від злоякісних новоутворень – Запорізька, Кіровоградська та Дніпропетровська області. Аналіз оцінки якості життя онкопацієнтів показав, що показник якості життя у пацієнтів з раком легень (РЛ) склав 49,12 балів за 100-бальною шкалою. Найбільше турбували пацієнтів з РЛ «Страх прогресування» (66,18 балів), найменше – кашель із кров'ю (11,22 балів). Показник якості життя у пацієнтів з раком шлунку (РШ) склав 51,80 балів за 100-бальною шкалою. Найбільше турбували пацієнтів з РШ тривожність (59,07 балів) та втрата волосся (56,97 балів), найменше – нудота та блювання з показником 27,97 балів. У пацієток з раком молочної залози показник якості життя склав 53,22 бали за 100-бальною шкалою. Найбільш часто пацієнтки скаржилися на фінансові труднощі (44,19 балів) та втрату волосся (43,41 балів), найнижчі бали за шкалою симптомів QLQ-C30 належать проблемам ШКТ, зокрема нудоті та блюванню (8,70 балів).

2. The thesis is devoted to the solution of the current scientific and practical task of health care – the feasibility, development, formation, and testing of an innovative, optimized system of providing oncology care to the population of Ukraine, taking into account the world experience of implementing new programs and European quality standards of providing medical care to cancer patients at the current stage. The aim of the study is medical and social feasibility of the optimized system for providing oncology care to the population of Ukraine, taking into

account the features of martial law. An epidemiological analysis of morbidity and mortality from oncological pathology in Ukraine and the world was carried out to achieve the aim of the study; the quality of patients' life with the most common forms of malignancies (lung, stomach, breast, and prostate cancer) was assessed; the quality of communication between cancer patients and oncologists was analyzed; the level of provision of X-ray equipment in health care institutions (HCIs) that provide medical care to patients with oncological diseases in Ukraine was investigated; the state of providing oncology care to the population of Ukraine before and during martial law was studied and analyzed; the level of adherence to treatment standards of oncologists and their opinion on the necessity of changes in the provision of oncology care during martial law were investigated; an analysis of the work of the Medical Guarantee Programs in Ukraine in the field of "Oncology" was carried out; an optimized system of providing oncology care to the population of Ukraine was substantiated, formed and implemented, as well as its expert assessment was carried out. To solve the given tasks, a program-target structure of the study was formed, according to which the work was carried out in 9 stages. Tasks and approaches were outlined for each stage: system approach and system analysis, bibliosemantic, epidemiological, sociological, economic analysis, conceptual modeling, expert evaluations, and medical-statistical method. The results of the conducted study confirmed our scientific hypothesis, and signify the importance of a new solution to an important scientific and practical task regarding the feasibility of an optimized system for providing oncology care to the population of Ukraine, taking into account the features of the martial law, in which functional and organizational approaches were updated based on the principles of systematicity, comprehensiveness, and the use of monitoring support of reference centers, the implementation of which will help reduce the incidence of cancer and the mortality of cancer patients, increase the medical, social and economic efficiency of the existing healthcare (HC) system in general. Epidemiological analysis of morbidity and mortality from oncological pathology in Ukraine and the world showed that today cancer is recognized as a global problem of humanity and causes significant socio-economic losses to society. Despite significant efforts in the fight against the incidence of cancer, there is an annual increase in morbidity and mortality due to cancer both in Ukraine and in the world. One in four men and one in five women worldwide were diagnosed with cancer, and one in eight men and 1 in 11 women died from cancer in 2020. In Ukraine, cancer is among the top five causes of mortality (rank second), morbidity, and prevalence (rank fifth) of diseases among the entire population. The highest level of cancer incidence is observed in five regions of Ukraine: Zaporizhzhia, Kirovohrad, Mykolaiv, Sumy, and Cherkasy. Every fifth case of cancer was detected in the advanced (4th) stage (Kherson, Poltava, Chernivtsi, Chernihiv, and Zakarpattia regions had higher than the all-Ukrainian indicator), and the specific weight of primary patients who did not live one year from the moment of detection of cancer was 27.1%. During the studied ten-year period, the Kirovohrad region was the leader in morbidity, and Zaporizhzhia, Kirovohrad, and Dnipropetrovsk regions were in the lead in terms of mortality from cancer. Analysis of the quality of life of cancer patients showed that the quality-of-life score of lung cancer (LC) patients was 49.12 points on a 100-point scale. The "Fear of progression" caused the highest concern for LC patients (66.18 points), and hemoptysis – the lowest (11.22 points). The quality-of-life score in stomach cancer (SC) patients was 51.80 points on a 100-point scale. Anxiety (59.07 points) and hair loss (56.97 points) bothered SC patients the most, while nausea and vomiting (27.97 points) bothered them the least. In breast cancer patients, the quality-of-life score was 53.22 points on a 100-point scale.

Державний реєстраційний номер ДіР: 0120U101680

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики

Підсумки дослідження: Новий напрямок у науці і техніці

Публікації:

- 1. Zub V., Tolstanov O. Medical and social substantiation of the problem of quality of life of patients with prostate cancer. Proceeding of The Shevchenko Scientific Society. Medical Sciences. 2022. T. 69, № 2. DOI: <https://doi.org/10.25040/ntsh2022.02.11>
- 2. Zub V.O. Medico-social substantiation of the issue of quality of life in patients with breast cancer and finding ways to improve it. *Medicni perspektivi*. 2023. T. 28, № 1. P. 188-193. DOI: <https://doi.org/10.26641/2307-0404.2023.1.276216>
- 3. Zub V., Manzhaliy E. Assessment of quality of life in patients with gastric cancer in Ukraine. *Wiadomości Lekarskie*. 2023. Vol. 76(5 pt 1). P. 956-963. DOI: <https://doi.org/10.36740/WLek202305111>
- 4. Zub V., Tolstanov O., Kotuza A., Manzhaliy E. Quality of life of lung cancer patients. *Current Issues in Pharmacy and Medical Sciences*. 2023. Vol.36. №3. P.145-150. <https://doi.org/10.2478/cipms-2023-0025>
- 5. Zub V., Semenova Y., Tolstanov O., Kotuza A., Gutor T., Matsyura O., Lysiuk R., Bjørklund G. Provision of medical care to cancer patients in Ukraine during Russo-Ukrainian war: A survey of oncologists' perceptions. *International Journal of Healthcare Management*. 2023. DOI: <https://doi.org/10.1080/20479700.2023.2261697>
- 6. Zub V. Cancer epidemiology in Ukraine: analysis for the past decade. *Acta Medica Leopoliensia*. 2021. T. 27, № 3-4. P. 126-142. DOI: <https://doi.org/10.25040/aml2021.3-4.126>
- 7. Зуб В. О. Дослідження нозологічних особливостей захворюваності та смертності населення України з причин злоякісних новоутворень. *Вісник Вінницького національного медичного університету*. 2021. Т. 25, № 4. С. 635-639. DOI: [https://doi.org/10.31393/reports-vnmedical-2021-25\(4\)-22](https://doi.org/10.31393/reports-vnmedical-2021-25(4)-22)
- 8. Zub V. O., Kotuza A. S., Tolstanov O. K. Communication of oncological patients with oncologists: main problems and problem-solving strategies. *International Journal of Medicine and Medical Research*. 2022. T. 8, № 2. P. 74-82. DOI: <https://doi.org/10.11603/ijmmr.2413-6077.2022.2.13594>
- 9. Зуб В. О., Котуза А. С. Аналіз надання допомоги пацієнтам з онкологічними захворюваннями в умовах воєнного стану. *Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України*. 2022. № 3. С. 35-40. DOI: <https://doi.org/10.11603/1681-2786.2022.3.13434>
- 10. Зуб В. О. Оцінка ефективності програм профілактики та боротьби з онкологічними захворюваннями (на прикладі областей центру України). *Вісник Вінницького національного медичного університету*. 2022. Т. 26, № 3. С. 472-476. DOI: [https://doi.org/10.31393/reports-vnmedical-2022-26\(3\)-22](https://doi.org/10.31393/reports-vnmedical-2022-26(3)-22)
- 11. Zub V. Analysis of incidence and mortality of gastrointestinal malignant tumors in Ukraine and worldwide. *Acta Medica Leopoliensia*. 2022. T. 28, № 3-4. P. 22-33. DOI: <https://doi.org/10.25040/aml2022.3-4.022>
- 12. Зуб В. Аналіз результативності програм профілактики та боротьби з онкологічними захворюваннями в західних областях України. *Медична наука України*. 2022. Т. 18, № 4. С. 81-88. DOI: <https://doi.org/10.32345/2664-4738.4.2022.12>
- 13. Зуб В. О., Котуза А. С. Стан надання онкологічної допомоги населенню України в умовах воєнного часу. *Вісник Вінницького національного медичного університету*. 2022. Т. 26, № 4. С. 614-617. DOI: [https://doi.org/10.31393/reports-vnmedical-2022-26\(4\)-16](https://doi.org/10.31393/reports-vnmedical-2022-26(4)-16)
- 14. Зуб В. О., Котуза А. С. Рівень забезпечення апаратурою променевої діагностики в закладах, які надають медичну допомогу пацієнтам з онкологічними захворюваннями в Україні. *Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України*. 2022. № 4. С. 56-61. DOI: <https://doi.org/10.11603/1681-2786.2022.4.13683>
- 15. Зуб В. О., Котуза А. С. Організація надання медичної допомоги онкологічним хворим (за даними анкетування лікарів-онкологів). *Актуальні проблеми сучасної медицини*. 2022. № 10. С. 11-18. DOI: <https://doi.org/10.26565/2617-409X-2022-10-02>
- 16. Зуб В. О. Порівняльний аналіз якості життя пацієнтів з раком легень, простати, молочної залози та шлунку в Україні згідно опитувальника EORTC QLQ-C30. *Клінічна та профілактична медицина*. 2023. № 2(24). С. 45-54. DOI: [https://doi.org/10.31612/2616-4868.2\(24\).2023.07](https://doi.org/10.31612/2616-4868.2(24).2023.07)
- 17. Гусак Н., Зуб В., Котуза А. Надання онкологічної допомоги у рамках програми медичних гарантій Національної служби здоров'я за пакетом «Лікування та супровід дорослих та дітей з гематологічними

та онкогематологічними захворюваннями в амбулаторних та стаціонарних умовах». Eastern Ukrainian Medical Journal. 2023. №11(2). С. 184-193. [https://doi.org/10.21272/eumj.2023;11\(2\):184-193](https://doi.org/10.21272/eumj.2023;11(2):184-193)

- Гусак Н. Б., Зуб В. О., Котуза А. С. Порівняльний аналіз пакетів напрямку "Онкологія" програми медичних гарантій. Вісник Вінницького національного медичного університету. 2023. Т. 27. №2. С. 288-292. DOI: [https://doi.org/10.31393/reports-vnmedical-2023-27\(2\)-19](https://doi.org/10.31393/reports-vnmedical-2023-27(2)-19)
- 19. Гусак Н. Б., Котуза А. С., Зуб В. О. Аналіз наданих медичних послуг за пакетом програми медичних гарантій «Хіміотерапевтичне лікування та супровід дорослих та дітей з онкологічними захворюваннями у амбулаторних та стаціонарних умовах». Medical Science of Ukraine / Медична наука України. 2023. Т. 19. № 2. С. 89-96. <https://doi.org/10.32345/2664-4738.2.2023.12>
- 20. Зуб В. О. Формування оптимізованої системи надання онкологічної допомоги населенню України. Бюлетень Національного канцер-реєстру № 24 - "Рак в Україні, 2021-2022" – Монографія. 2023. С. 2-9. URL: http://www.ncru.inf.ua/publications/BULL_24/PDF/02-09-thema_Zub.pdf
- 21. Зуб В. О., Котуза А. С. Експертна оцінка оптимізованої системи надання онкологічної допомоги в Україні. Вісник соціальної гігієни та ООЗ України. 2023. №2 (96). С. 94-99. DOI <https://doi.org/10.11603/1681-2786.2023.2.14040>
- Зуб В. О. «Ціна раку»: економічні втрати, спричинені онкологічними захворюваннями. Україна. Здоров'я нації. 2023. №1 (71). С. 41-45. DOI <https://doi.org/10.32782/2077-6594/2023.1/07>

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези; проекти нормативно-правових документів; методичні документи

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення якості життя та здоров'я населення, ефективності діагностики та лікування хворих

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0120U101680

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Слабкий Геннадій Олексійович
2. Слабкий Геннадій Олексійович

Кваліфікація: д.мед.н., професор

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Сектор науки: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Грузева Тетяна Степанівна

2. Грузева Тетяна Степанівна

Кваліфікація: д.мед.н., професор

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Сектор науки: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Голованова Ірина Анатоліївна

2. Голованова Ірина Анатоліївна

Кваліфікація: д.мед.н., професор

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Сектор науки: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Толстанов Олександр Костянтинович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Толстанов Олександр Костянтинович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Серьогіна Наталія Олексіївна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна